

YOSHLARNI MA'NAVIY TARBIYALASHDA MILLIY VA SHAXSIY MANFAATLAR UYG'UNLIGINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Shamanova Zarina Urolovna

Termiz davlat pedagogika instituti Tarix fakulteti

“Falsafa va ma’naviyat asoslari” kafedrası o‘qituvchisi

E-mail: zarinashamanova87@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada yoshlarni ma’naviy tarbiyalashda milliy va shaxsiy manfaatlar uyg‘unligining o‘ziga xos xususiyatlari tahlil etilib, yakunda muallif tomonidan mavzu yuzasidan tegishli xulosaa va takliflar beriladi.

Kalit so‘zlar: *yoshlar, siyosat, jamiyat, manfaatlar uyg‘unligi.*

ХАРАКТЕРИСТИКА ГАРМОНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ И ЛИЧНЫХ ИНТЕРЕСОВ В ДУХОВНОМ ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ

Шаманова Зарина Уроловна

Преподаватель кафедры «Основы философии и духовности»

исторического факультета Термезского государственного педагогического
института

Электронная почта: zarinashamanova87@gmail.com

АННОТАЦИЯ

В статье анализируются особенности гармонии национальных и личных интересов в духовном воспитании молодежи, в заключение автором приводятся соответствующие выводы и предложения по данной теме.

Ключевые слова: *молодежь, политика, общество, гармония интересов.*

CHARACTERISTICS OF THE HARMONY OF NATIONAL AND PERSONAL INTERESTS IN THE SPIRITUAL EDUCATION OF YOUTH

Shamanova Zarina Urolovna

Teacher of the Department of “Fundamentals of Philosophy and Spirituality” of
the Faculty of History of the Termez State Pedagogical Institute

E-mail: zarinashamanova87@gmail.com

ABSTRACT

This article analyzes the specific features of the harmony of national and personal interests in the spiritual education of young people, and at the end the author gives relevant conclusions and suggestions on the topic.

Keywords: youth, politics, society, harmony of interests.

KIRISH

Hozirgi jamiyatda yoshlarning ma'naviy tarbiyasi dolzarb masalaga aylanib, milliy manfaatlar va shaxs kamoloti o'rtasidagi mutanosiblik masalasi dolzarb masala sifatida kun tartibiga qo'yilmoqda. Dunyo tobora bir-biriga bog'lanib borar ekan, muammo nafaqat o'z shaxsiy intilishlarini anglaydigan, balki o'z millatining umumiy qadriyatlari va maqsadlariga sodiq bo'lgan shaxslarni tarbiyalashda namoyon bo'ladi.¹ Ushbu manfaatlarning uyg'unligi shaxs kamoloti va milliy hamjihatlik ruhini o'zida mujassam etgan mas'uliyatli fuqarolarni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Markaziy Osiyo buyuk qomusiy olimi, Beruniyning chuqur falsafiy kuzatishlariga e'tibor bersak, Beruniy yoshlarini ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash masalalari to'g'risidagi falsafiy qarashlarining o'rni beqiyos. Kishilarning jamiyatga birlashishi urushlar va kuch ishlatish natijasida hamda odamlarning o'z ehtiyojlarini qondirishga bo'lgan intilishlari tufayli kelib chiqadi. U kishilarning mavjudligi va kamolot topishi uchun zarurdir. Jamiyat turli xalqlardan tashkil topadi. Xalqlarning o'ziga xos fe'l-atvorlari va xislatlarini birlashishini Beruniy ta'lim-tarbiya bilan bog'lagan. Beruniy bilimidan ma'rifatli yetuk odamning obrazini tasvirlar ekan, bunday deydi: «Har kimki ilm xikmatni o'rganmagan desa, uni yoshligidan boshlasin, sog' – salomatligi yaxshi bo'lsin, yaxshi ahloq va odobi bo'lsin, so'zining uddasidan chiqsin, yomon ishlardan saqlangan bo'lsin, barcha qonun – qoidalarni bilsin, bilimdan va notiq bo'lsin, ilmi va dono kishilarni hurmat qilsin, ilm va ahli ilmdan mol – dunyosini ayamasin, barcha real moddiy narsalar to'g'risida bilimga ega bo'lsin». Bu fikrlardan Beruniyning ta'lim – tarbiyada yoshlarni mukammal inson qilib tarbiyalashda xususan, aqliy – axloqiy tarbiyada aloxida e'tibor berganligi ko'rinib turibdi, uning e'tiqodicha, bilim, ma'rifat, albatta yaxshi axloq bilan bezatmog'i lozim, aks holda kutilgan maqsadga erishilmaydi, bola yetuk bo'lib yetishmaydi deb ta'kidlagan. Yana bir mutafakirimiz Abdulla Avloniy ta'kidlaganidek Tarbiya bizlar uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo

¹ Беспаленко, П. Н. (2009). Духовная безопасность в системе национальной безопасности современной России: проблемы институционализации и модели решения. Ростов н/Д, 250.

saodat – yo falokat masalasidir. Yaxshi tarbiya ko‘rgan odamning xislatlaridan biri shuki, bunday odam o‘z faoliyatida boshqalardan bir qadam oldinga o‘tsa, darrov orqaga qaraydi, sheriklariga yordam qo‘lini uzatadi, safini kengaytirib, yangi g‘alabani ko‘zlaydi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoev o‘z nutqida “Yoshlarni ma’naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashda kitobxonlikni keng targ‘ib qilish, ma’naviy immunitetni yanada oshirish zarur”, degan edi. Shu o‘rinda davlatimiz rahbarining “Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo‘lsa, uning joni va ruhi ma’naviyatdir, – Biz yangi O‘zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi – ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma’naviyat.” deb ta’kidlagan fikrlari g‘oyatda o‘rinlidir.. Bu uyg‘unlikning asosiy xususiyatlaridan biri yoshlarda mustahkam ma’naviy negizning shakllanganligidir. Ma’naviy tarbiya ko‘pincha halollik, hamdardlik va hurmat kabi qadriyatlarni ta’kidlaydi. Yoshlar ushbu tamoyillarni o‘zlashtirganlarida, ular o‘zlarining shaxsiy maqsadlarini jamiyatning umumiy farovonligi bilan uyg‘unlashtirish ehtimoli yuqori bo‘ladi. Masalan, halollik va poklik haqida qayg‘uradigan yoshlarning nopok ishlarga qo‘l urish ehtimoli kamroq bo‘ladi va shu orqali milliy taraqqiyotga ijobiy hissa qo‘shadi. Bunday o‘zlashtirish shaxsiy yutuqlar jamiyat qadriyatlari hisobiga bo‘lmaydigan muhitni vujudga keltiradi. Yana bir ahamiyatli jihati, ularda daxldorlik va o‘ziga xoslik hissini tarbiyalashdir.² Ma’naviy tarbiya yoshlarga o‘z o‘rnini kengroq kontekstda anglashga yordam beradi, milliy o‘zligidan faxrlanish tuyg‘usini shakllantiradi, shu bilan birga o‘ziga xos shaxsiy xususiyatlarini o‘zlashtiradi. Bu ikki tomonlama daxldorlik tuyg‘usi yoshlarni o‘z jamoalari uchun kurashishga va milliy g‘oyalarga sodiq qolishga undaydi.³ Yoshlar o‘zlarining shaxsiy va milliy o‘ziga xosliklariga asoslanganliklarini his qilsalar, ular jamoat ishlaridan tortib fuqarolik ishtirokigacha bo‘lgan umumiy farovonlikni qo‘llab-quvvatlovchi harakatlarga ko‘proq jalb etiladilar.

Qolaversa, ma’naviy tarbiyaga madaniy merosni singdirish orqali shaxs va millat manfaatlari uyg‘unligini oshirish mumkin. Yoshlar o‘z mamlakatining tarixi, an‘analari va madaniy amaliyotlarini o‘rganish orqali o‘zlarining milliy o‘ziga xosligiga chuqurroq bog‘lanadilar. Bu aloqa nafaqat ularning shaxsiy hayotini boyitadi, balki madaniy merosini asrab-avaylash va targ‘ib qilish uchun mas’uliyat hissini ham uyg‘otadi. Ular o‘z ildizlarini qadrlaganlari sayin o‘z millatining kelajagi

² Махмудов, С. Ю. (2016). КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ УГРОЗ В НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ И УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЯХ. In Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития (pp. 268-272).

³ Алимова, С. Г. (2018). АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЯ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКЕ. Интернаука, (1), 25-26

uchun ijobiy hissa qo'shishga, shu orqali shaxsiy ehtirolarini milliy manfaatlar bilan uyg'unlashtirishga intila boshlaydilar.

Bundan tashqari, tanqidiy fikrlash va ochiq muloqotni rag'batlantirish ushbu uyg'unlikka erishishda muhim ahamiyatga ega. Ma'naviy tarbiya yoshlarni ham shaxsiy qadriyatlar, ham milliy maqsadlar to'g'risida savollar berishga, mulohaza yuritishga va munozaralarga undashi kerak. Bunday yondashuv insonga jamiyat muammolarining murakkabligini anglash va shaxsiy rivojlanish milliy taraqqiyot bilan bog'liq bo'lishi mumkinligini tushunish imkonini beradi. Yoshlar erkin fikr almashish muhitini yaratish orqali o'zlarining shaxsiy intilishlarini ham, fuqarolik burchlarini ham hurmat qiladigan nozik qarashlarni shakllantirishi mumkin.⁴

Zamonaviy ta'limdagi eng dolzarb muammolardan biri globallashuvning ta'siri bo'lib, bu ko'pincha milliy qadriyatlarning individualizm foydasiga zaiflashishiga olib keladi. Biroq, samarali ma'naviy tarbiya muvozanatning muhimligini ta'kidlash orqali bu tendensiyaga qarshi turishi mumkin. Yoshlarni global qarashlarni qadrlashga va shu bilan birga milliy kontekstni qadrlashga o'rgatish mumkin. Bunday yondashuv ularni xalqaro muammolardan xabardor bo'lgan, shu bilan birga, ongli harakatlar orqali o'z milliy manfaatlarini ilgari surishga sodiq bo'lgan global fuqarolar sifatida harakat qilishga undaydi.⁵

Bundan tashqari, murabbiylik va jamoatchilik ishtiroki shaxsiy va milliy maqsadlarni bog'lashning muhim yo'nalishlari bo'lib xizmat qiladi. Shaxsiy yaxlitlik va milliy sadoqat qadriyatlarini namoyon etuvchi ustozlar bilan muloqot qilish orqali yoshlar qimmatli tushunchalar va ilhom olishlari mumkin. Jamoatchilikka xizmat ko'rsatish loyihalari yoshlar o'zlarining ma'naviy ta'limini real hayotdagi muammolarga qo'llashlari mumkin bo'lgan amaliy tajribalarni ham taqdim etishi mumkin.⁶ Bunday ishtirok mas'uliyat hissini tarbiyalaydi va shaxsiy muvaffaqiyat ko'pincha jamoa va millat muvaffaqiyati bilan bog'liq degan fikrni mustahkamlaydi.

Bu o'rinda oila va tengdoshlar ta'sirining rolini kamsitib bo'lmaydi. Ma'naviy tarbiyaga, milliy qadriyatlarga e'tiborli bo'lgan oilalar yoshlarning shaxsiy va jamoaviy rivojlanishi uchun muhit yaratadi. Qo'llab-quvvatlovchi tengdoshlar tarmog'i ham o'zaro hurmat va umumiy maqsadlar madaniyatini shakllantirishi mumkin. Yoshlar o'z atrofiga ham shaxsiy daxlsizlikni, ham milliy daxlsizlikni

⁴ Погорелый, А. П. (2004). Патриотизм как ценность российского общества (социально-философский анализ). В: < <http://www.dslib.net/soc-filosofia/patriotizm-kak-cennost-rossijskogoobwestva.html> > [доступ 5 мая 2016].

⁵ Комаров, В. П. (1999). Приоритетные направления воспитания культуры межнационального общения молодежи. Вестник Оренбургского государственного университета, (3), 42-50.

⁶ Алимова, С. Г., Мелиева, Г., Фарина, М., & Абдурахимов, Ш. (2022). ЭТИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ В ПЕРИОД ПАНДЕМИИ COVID-19 И ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА. Academic research in educational sciences, (1), 152-155.

qadrlaydigan hamfikir tengdoshlarini to'plasa, bu xususiyatlarni o'z hayotida mujassamlashtirishi ehtimoli yuqori bo'ladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yoshlar ma'naviy tarbiyasida milliy va shaxsiy manfaatlar uyg'unligi yaxlit yondashuvni talab etadigan ko'p qirrali ishdir. Axloqiy rivojlanish, madaniy o'ziga xoslik, tanqidiy fikrlash, ustozlik va jamoatchilik ishtirokiga e'tibor qaratish orqali yoshlar o'z shaxsiy intilishlarini yo'naltirish bilan birga o'z millatiga ijobiy hissa qo'shishlari mumkin. Bunday muvozanat muhim ahamiyatga ega, chunki biz kelajakda rahbarlik qiladigan mas'uliyatli, faol fuqarolarni tarbiyalashga intilamiz, shaxsiy va milliy manfaatlar uyg'un rivojlanishini ta'minlaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Беспаленко, П. Н. (2009). Духовная безопасность в системе национальной безопасности современной России: проблемы институционализации и модели решения. Ростов н/Д, 250.
2. Алимова, С. Г., Абдурахманов, Ш., & Киёмова, М. (2023). SOCIO-ECONOMIC PROBLEMS OF PERSONS WITH DISABILITIES IN UZBEKISTAN. ЖУРНАЛ ИННОВАЦИИ В ЭКОНОМИКЕ, 6(1).
3. Махмудов, С. Ю. (2016). КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ УГРОЗ В НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИХ И УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ИЗДАНИЯХ. In Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития (pp. 268-272).
4. Алимова, С. Г., Абдурахманов, Ш., & Алимов, Б. К. (2023). Пути Внедрения Медицинского Страхования В Узбекистане. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 15, 26-30.
5. Погорелый, А. П. (2004). Патриотизм как ценность российского общества (социально-философский анализ). В:< <http://www.dslib.net/soc-filosofia/patriotizm-kak-cennost-rossijskogoobwestva.html>>[доступ 5 мая 2016].
6. Алимова, С. Г. (2022). РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ В ТРУДАХ АЛЬБЕРУНИ. Academic research in educational sciences, (3), 216-218.
7. Melieva, G., Namuna, A., & Shakhriyor, A. (2022). THE ROLE OF HEALTH INSURANCE IN THE ECONOMY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. European journal of economics and management sciences, (3), 56-60.

8. Алимова, С. Г., Мелиева, Г., Фарина, М., & Абдурахимов, Ш. (2022). ЭТИЧЕСКИЕ ВОПРОСЫ В ПЕРИОД ПАНДЕМИИ COVID-19 И ЭКОНОМИКА УЗБЕКИСТАНА. Academic research in educational sciences, (1), 152-155.
9. Комаров, В. П. (1999). Приоритетные направления воспитания культуры межнационального общения молодежи. Вестник Оренбургского государственного университета, (3), 42-50.
10. Алимова, С. Г. (2018). АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЯ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКЕ. Интернаука, (1), 25-26.